

ÒPERA PRIMA

SÈRIES D'ESTIU

Marta Gordo: "Les ruptures tenen de positiu l'efecte alliberador"

La madrilenya debuta en narrativa amb *Todos deberíamos romper* (Caballo de Troya), una novel·la vitalista amb què aporta una altra perspectiva sobre el que passa després d'una separació o un mal d'amors. / **Lara Gómez Ruiz**

Més informació a:
www.lavanguardia.com/cultura

JORDI MESTRE

cre de Peralada convertida en un paller. L'espectacular monestir del Cister femení de Sant Miquel de Cadins (Cabanes) és una propietat particular, està tancat i convertit en un magatzem. L'església de Santa Fe dels Solers (Sant Climent Sescebes) ha quedat dins del perímetre del campament militar després de la darrera ampliació. El gran incendi de l'any 1986 va destruir l'antiga porta de fusta, i es va substituir per una de metàl·lica. A Garriguella, l'antic temple romànic de tres naus, que va quedar reconvertit en sagristia de la nova església edificada al segle XVIII, ha estat descoberta per molts dels veïns arran d'una visita organitzada aquest estiu. I així successivament...

Fa un any es publicava el llibre *Absis, bardisses i pa amb llangonisses*, que explica el treball del Grup d'Art i Treball del Centre Excursionista Empordanès, capitanejat per Sebastià Delclòs, Pitruc, i el Grup d'Art i Treball de la Jonquera. Uns 200 voluntaris han rescatat durant els darrers quaranta anys fins a 69 esglésies. A la pràctica això significa desbrossar camins per poder-hi arribar –algunes ermites són al mig de la muntanya–, consolidar parets i teulats o simplement protegir de la intempèrie quan hi ha cobertes mig ensorrades. "Aquest llibre vol fer justícia a la gent que hi va treballar i als que encara hi treballen perquè, si no ho fem nosaltres, després no ho recordarà ningú", explicava Josep Rigau, que hi ha treballat des de la Jonquera amb altres companys. I anunciava a l'acte de presentació noves actuacions a Sant Corneli de la Muga i a Sant Joan de Mussols, a Albanyà.

Aquests voluntaris han fet una tasca generosa, al marge de les administracions, sense recursos, aprofitant caps de setmana o dies de vacances. De vegades també amb actuacions polèmiques, com quan a Sant

Abandó

Interior de l'església de Vila-robau, al municipi de Ventalló, en

l'estat de fa uns quants mesos, quan Jordi Mestre va fer la denúncia

Miquel de sa Cirera, a Cabanelles, davant les dificultats per arribar-hi amb el material i els escassos recursos per completar uns murs van acabar utilitzant el vidre de les ampolles de licors que els va facilitar el propietari del Dinàmic i el Charly de Figueres. Un "pecat" que potser queda redimit si es pensa que sense aquesta actuació la pluja hauria acabat ensorrant l'ermita. Sebastià Delclòs, en una entrevista recent a la revista *Alberes*, es defensava dient: "On no hi ha Estat, hi ha poble".

Els darrers anys s'han fet obres importants, com ara la re-

Es defensa un turisme cultural, però encara queden esglésies convertides en pellers i ermites tancades

Deulofeu, un referent

■ La història del romànic empordanès té un nom propi que és Alexandre Deulofeu. Aquest historiador va publicar el 1961 el llibre *L'Empordà, bressol de l'art romànic*. Més enllà de les seves discutibles teories, era el primer toc d'atenció sobre la rellevància d'aquest patrimoni, que va recórrer a peu quasi com si fos un explorador. Ell mateix va reivindicar aquest "tresor material per explotar" en diversos articles i a la Setmana de l'Art Romànic, que va organitzar

cent recuperació del claustre de Sant Miquel de Fluvià, població on resideix Jordi Mestre. S'han fixat i consolidat les pintures de l'església de Sant Tomàs, de Torroella de Fluvià, i les de Santa Eulàlia, de Vilanova de la Muga. També es van descobrir unes restes de pintures al monestir de Sant Quirze de Colera, una joia del romànic que malauradament encara és complicat de visitar (tanca tots els dies laborables de setembre a juny), pendent de noves restauracions i ben poca publicitat.

També a Vilabertran, tot i els treballs fets i la difusió que ha tingut gràcies a la Schubertiada, queda molta feina per fer al palau abacial. Després de fracassar els intents de convertir el monestir en museu, ara Max Pérez i Jordi Mestre avalen la proposta que fa temps que circula de convertir l'edifici en un centre d'interpretació del romànic empordanès. "El conjunt del romànic de l'Alt i Baix Empordà –conclou Mestre– és tant o més important que el de la Vall de Boí, que ni tan sols conserva les pintures in situ, i en canvi és el gran oblidat".●

a Figueres l'any 1963. La seva crida va obtenir resposta, i un dels seus deixebles va ser Sebastià Delclòs, que des del Grup d'Art i Treball va encapçalar el rescat d'esglésies com Sant Genís del Terrer, Sant Silvestre de Valleta, Sant Genís d'Esprac o Sant Martí de Baussitges i l'any 1975 va publicar el llibre *Guia del romànic de l'Alt Empordà*. Més tard serà Joan Badia-Homs qui als dos volums de *Pobra Catalunya romànica*, dedicats a l'Empordà, en farà un inventari complet.

Acusació de plagi contra Cattelan per la famosa banana

Un jutge hi veu semblances amb una obra de Joe Morford de fa dues dècades

FRANCESC PEIRÒN

Nova York. Corresponsal

Poques vegades la justícia ha fet un plantejament tan directe sobre què és i què significa l'art contemporani.

"Pot ser art una banana enganxada en una paret? L'art ha de ser bonic? Creatiu? Emotiu?", es qüestiona el jutge Robert N. Scola jr., del districte sud de Florida.

"Un plàtan enganxat en una paret pot no encarnar la creativitat humana, però pot evocar sentiments, bons o dolents. En qualsevol cas, una banana enganxada en una paret recorda la definició del filòsof Marshall McLuhan sobre què és art: qualsevol cosa amb què et puguis sortir amb la teva", subratlla el jutge.

Aquesta reflexió l'exposa el magistrat a la resolució en què autoritza que tiri endavant la reclamació per plagi de l'artista californià Joe Morford contra l'italià Maurizio Cattelan i la seva creació *Comedian*.

Aquesta obra, que consisteix en un plàtan enganxat en una paret amb cinta aïllant platejada, es va vendre per més de 100.000 dòlars en almenys tres versions durant l'Art Basel de Miami el 2019.

A més d'originar preguntes semblants a les que ara s'enfronta el jutge Scola, *Comedian* ja va afrontar un altre conflicte quan, en ple certamen i enmig de la controvèrsia, el *showman* novaiorquè David Datuna es va menjar la banana a plena llum i davant l'estupor dels galeristes. Va anomenar la seva performance *Artista afamat*.

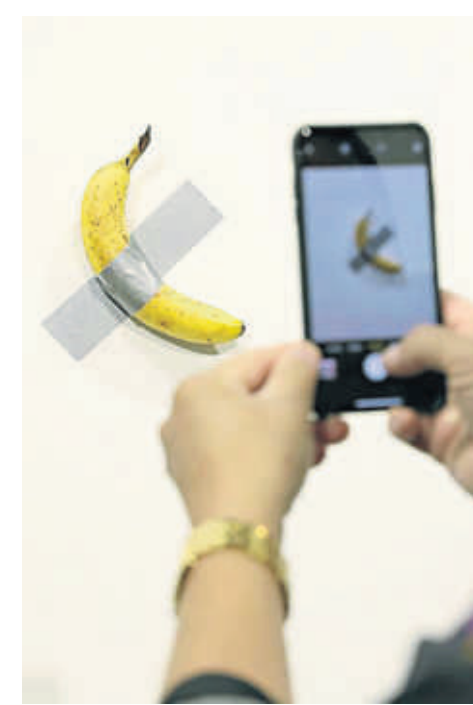
Morford està més aviat indignat. Afirma que Cattelan va infringir la seva propietat intel·lectual. Segons la seva reclamació, *Comedian* té una similitud sorprenent amb *Bana-*

na & orange, que va crear el 2000. A la seva pàgina de Facebook hi va escriure: "Un paio m'ha robat les despulles i les ha comercialitzat; plagi?".

En la seva resposta, Cattelan argumenta que va vendre "el manual d'instruccions" per instal·lar l'obra i exhibir-la.

"Ningú no pot reclamar drets d'autor sobre les idees, de manera que Morford no pot reclamar drets d'autor sobre la idea d'enganxar un plàtan en un pla vertical amb cinta adhesiva", assenyala la resolució.

"L'absurd de l'obra i la seva naturalesa ridícula compleixen amb el grau mínim de creativitat necessari per qualificar-la d'original"

CINDY ORD / GETTY

Comedian, l'obra de Cattelan en litigi

"Si bé és possible que utilitzar cinta adhesiva platejada per col·locar un plàtan en una paret no representi el grau de creativitat més alt, aquest absurd i la seva naturalesa ridícula compleixen amb el grau mínim de creativitat necessari per qualificar-la d'original".

L'advocat de l'artista italià remarca que la banana de Cattelan era real, i la de Morford, sintètica. Sigui quina sigui la condició, el jutge hi observa similituds. "És una disputa molt madura", conclou.●